

ประจำเดือน
เมษายน 2569

รายงานผลการตรวจราชการ

เขตพื้นที่บริการศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนอุดรธานี

(จังหวัดอุดรธานี กาฬสินธุ์ ขอนแก่น บึงกาฬ เลย สกลนคร หนองคาย และหนองบัวลำภู)

“เศรษฐกิจฐานรากมั่นคง
ชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน
ด้วยหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียง”

โคก หนอง นา
พัฒนาชุมชน
สู่ความยั่งยืน

OTOP
ภูมิปัญญาไทย
สู่สากล

นายพิสดาร ประดา

ผู้ตรวจราชการ ปฏิบัติหน้าที่
ผู้อำนวยการศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนอุดรธานี

รายงานผลการตรวจราชการ ประจำปีเดือนเมษายน ๒๕๖๓

ศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนอุดรธานี

ประเด็นการตรวจราชการ จำนวน ๓ ประเด็น ดังนี้

๑. การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก การส่งเสริมอัตลักษณ์ชุมชน และการท่องเที่ยว

๑.๑ การยกระดับศักยภาพผู้ประกอบการและผลิตภัณฑ์ OTOP: Upskill และ Reskill

๑) ผลการดำเนินงานในไตรมาส ๑ - ๒

ด้านการพัฒนาสู่ยุคดิจิทัล

ทุกจังหวัดในเขตพื้นที่บริการของศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนอุดรธานี ให้ความสำคัญกับการนำ AI และการตลาดออนไลน์มาใช้ เช่น หนองคาย และ ขอนแก่น จัดอบรมการใช้ AI และการทำ Content เพื่อจำหน่ายออนไลน์ ขณะที่จังหวัดอุดรธานี เน้นการ Reskill นักขายผ่าน TikTok และ Facebook

ด้านการสร้างมูลค่าเพิ่มและอัตลักษณ์ จังหวัดหนองบัวลำภู ยกระดับผ้าทอด้วยสีธรรมชาติ "ใบฉนวน" จังหวัดสกลนคร เน้นการเป็นนักแปรรูปมืออาชีพในกลุ่มผ้าย้อมคราม ส่วนจังหวัดเลย และจังหวัดหนองคาย ใช้กลไก KBO ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่และการทดสอบตลาด

การเพิ่มช่องทางการตลาด จังหวัดบึงกาฬ มีการขับเคลื่อนกิจกรรมที่โดดเด่น ด้วยกิจกรรม "ตลาดศาลากลางสร้างสุข" เพื่อให้ผู้ประกอบการฝึกทักษะการตลาดจริงและใช้ Digital Wallet

๒) ปัญหา/อุปสรรค

ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ ทำให้ขาดทักษะด้านเทคโนโลยีและขาดทายาทสืบทอด นอกจากนี้ยังมีปัญหาเรื่องต้นทุนบรรจุภัณฑ์สูงและเอกสารการขอมาตรฐาน (อย./มผช.) ที่ยุ่งยาก

๓) ข้อเสนอแนะเชิงพื้นที่

ควรมีการจัดตั้ง "คลินิกมาตรฐานสินค้า" หรือ "ทีมพี่เลี้ยงแบบ One-on-One" เพื่อช่วยเรื่อง การขอมาตรฐาน และควรดึงคนรุ่นใหม่เข้ามาร่วมพัฒนาการตลาดดิจิทัล

๔) ข้อเสนอแนะของผู้ตรวจราชการกรม

ขอให้สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด/อำเภอ ส่งเสริมการยกระดับศักยภาพผู้ประกอบการ และผลิตภัณฑ์ OTOP : Upskill (การต่อยอดทักษะเดิม) และ Reskill (การสร้างทักษะใหม่) อย่างต่อเนื่อง โดยให้มีการติดตามประเมินผลผู้ผลิตผู้ประกอบการที่ได้รับการพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนา และให้มีการบูรณาการกับหน่วยงานอื่นในพื้นที่ ควรจัดทำคู่มือแก้ปัญหาเบื้องต้น เกี่ยวกับการตลาดดิจิทัล และสร้างช่องทางกลางของอำเภอ เช่น ห้อง Live สด หรือทีมพี่เลี้ยงช่วยถ่ายทำคอนเทนต์ นอกจากนี้ควรดึงคนรุ่นใหม่คืนถิ่นหรือเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมเพื่ออุดช่องว่างด้านเทคโนโลยีของผู้ประกอบการสูงอายุ

๑.๒ การส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน

๑) ผลการดำเนินงานในไตรมาส ๑ - ๒

มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนตามแนวคิด D-HOPE มีการค้นหาผู้จัดโปรแกรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ (Champ) ในหลายพื้นที่ เช่น จังหวัดหนองคาย (บ้านกองนาง), จังหวัดขอนแก่น (บ้านดง), จังหวัดสกลนคร (บ้านท่าแร่) และ จังหวัดเลย (บ้านผานาง) โดยเน้นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวได้ลงมือปฏิบัติจริง (Hands-on) มีผลลัพธ์เชิงเศรษฐกิจโดยจังหวัดสกลนครมีรายได้จากการท่องเที่ยวชุมชน ๖๓ แห่ง ในช่วงครึ่งปีแรก รวมกว่า ๓,๒๐๐,๐๐๐ บาท

๒) ข้อเสนอแนะของผู้ตรวจราชการกรม

ขอให้สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด/อำเภอ ส่งเสริมให้มีการเน้นการจัดกิจกรรมเชิงประสบการณ์ (Workshop) ที่นักท่องเที่ยวลงมือปฏิบัติจริง ให้มีการรักษาความสะอาดและความเป็นกันเองมากกว่าความหรูหรา เชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ (Tourism Linkage) บูรณาการตลาดเข้ากับเส้นทางท่องเที่ยวของจังหวัด เช่น จัดแพ็คเกจ “เที่ยว-ชิม-ช้อปปิ้ง” ประชาสัมพันธ์ตลาดควบคู่กับแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ เพื่อเพิ่มจำนวนผู้มาใช้บริการและขยายฐานลูกค้าให้ผู้ประกอบการ และให้มีการประชาสัมพันธ์และอัตลักษณ์ของชุมชนให้ชัดเจน และจัดโครงสร้างพื้นที่กิจกรรมให้ไหลลื่นเพื่อลดความแออัดและสร้างประสบการณ์ที่ต่อเนื่อง และให้มีการประชาสัมพันธ์และอัตลักษณ์ของชุมชนให้ชัดเจน

Best Practice (ถ้ามี)

ตลาดศาลากลางสร้างสุข โดยสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบึงกาฬ ดำเนินการครั้งแรกวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๖๙ ต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ในวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๖๙ จำนวนทั้งสิ้น ๕๑ ครั้ง สร้างรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่รวมจำนวน ๑,๑๐๐,๐๖๐ บาท

๒. การขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาความยากจนและการพัฒนาคนทุกช่วงวัยแบบพุ่งเป้าด้วยระบบบริหารจัดการข้อมูลการพัฒนาคนแบบชี้เป้า (TPMAP)

๒.๑ ข้อค้นพบ/ผลการดำเนินงานโดยสรุป

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดในเขตบริการศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนอุดรธานี มีการกำหนดเป้าหมายแก้ไขปัญหาความยากจนแบบพุ่งเป้าใน ๕ มิติ (สุขภาพ ความเป็นอยู่ การศึกษา รายได้ และการเข้าถึงบริการรัฐ) โดยใช้กระบวนการ "๔ ท" (ทัศนคติ ทักษะ ทรัพยากร ทางออก) และการบริหารจัดการรายครัวเรือน แต่ละจังหวัดใช้ฐานข้อมูล TPMAP ปี ๒๕๖๘ เป็นฐานในการทำงาน โดยมีครัวเรือน เช่น อุดรธานี (๒๐,๗๒๗ ครัวเรือน), หนองบัวลำภู (๒๐,๓๘๔ ครัวเรือน), ขอนแก่น (๖,๒๒๔ ครัวเรือน) และ หนองคาย (๓,๔๖๕ ครัวเรือน) มีติปัญหาหลักส่วนใหญ่ตกเกณฑ์ในมิติด้านรายได้ และมีติความเป็นอยู่ โดยเฉพาะใน บึงกาฬ ที่พบปัญหาด้านรายได้สูงถึง ๑,๐๗๙ ครัวเรือน และสำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดในเขตบริการศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนอุดรธานี มีการบูรณาการความร่วมมือกับภาคเอกชน (CSR) อย่างเป็นรูปธรรม เช่น โครงการซ่อมสร้างบ้าน, การมอบทุนการศึกษา, และการแจกถุงยังชีพ

๒.๒ ข้อเสนอแนะ และการให้คำแนะนำปรึกษาโดยผู้ตรวจราชการกรม

ขอให้สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดในเขตบริการศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนอุดรธานี ตรวจสอบและบันทึกข้อมูล TMAP Logbook ให้ถูกต้องเป็นปัจจุบัน เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง และป้องกันการตกหล่น และขอให้มีการบูรณาการข้อมูลกับหน่วยงานและภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนในการจัดทำแผนการดำเนินงาน (Road Map) เพื่อกำหนดแนวทางและขั้นตอนการขับเคลื่อนงานให้เป็นรูปธรรมให้เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐและศูนย์ปฏิบัติการร่วมในการช่วยเหลือประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และให้มีการส่งเสริมความร่วมมือกับภาคเอกชนในรูปแบบกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR) อย่างต่อเนื่อง

๒.๓ ข้อเสนอแนะเชิงพื้นที่

ข้อมูลในระบบ TMAP บางข้อมูลไม่เป็นปัจจุบัน เห็นควรปรับฐานข้อมูลให้มีความถูกต้อง ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน เห็นควรให้กรมการพัฒนาชุมชนเป็นตัวกลางในการประสานงานระหว่างจังหวัด หน่วยงานในพื้นที่ กับสภาพัฒน์ฯ ซึ่งเป็นเจ้าของระบบและข้อมูล TMAP รวมทั้งเจ้าหน้าที่ผู้ประสานงาน ควรอำนวยความสะดวกให้จังหวัดมากกว่านี้ เช่น ไฟล์ตัวอย่างโครงการ ไฟล์ตัวอย่างการนำเสนอต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการขจัดความยากจน เป็นต้น

๓. การสร้างความมั่นคงทางอาหารในสถานการณ์วิกฤติ

๓.๑ ข้อค้นพบ/ผลการดำเนินงานโดยสรุป

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดในเขตบริการศูนย์ศึกษาและพัฒนาชุมชนอุดรธานี ได้ขับเคลื่อน ปฏิบัติการ “Quick Win” ๙๐ วัน โดยได้ขับเคลื่อนและส่งเสริมการปลูกผักสวนครัวเพื่อสร้างคลังอาหารในระดับครัวเรือน โดยทุกจังหวัดมีการออกหนังสือสั่งการและติดตามผลรายเดือน มีการขับเคลื่อนกิจกรรม “ผู้นำทำก่อน” โดยผู้ว่าราชการจังหวัดและหัวหน้าส่วนราชการในทุกจังหวัด (เช่น หนองคาย, บึงกาฬ, เลย, หนองบัวลำภู) เป็นต้นแบบในการปลูกผักในสวนครัว และบ้านพักข้าราชการ ตามแนวคิดหลักคือ “จะพัฒนาใครเขา ต้องเริ่มจากตัวเราก่อน” เพื่อสร้างแรงศรัทธาให้ประชาชนทำตาม และมีการบูรณาการ ๗ ภาควิชาเครือข่าย (Change for ๕G Plus) ทุกจังหวัดใช้กรอบแนวคิด Change for ๕G Plus (เช่น GOOD & FOOD SECURITY, GIVE & SHARE) เช่น จังหวัดอุดรธานี บูรณาการหน่วยงานภาคีมากกว่า ๓๐ หน่วยงาน จังหวัดขอนแก่น ประสานวัดหนองแวง พระอารามหลวง ในกิจกรรม GIVE & SHARE โดยแต่ละจังหวัดมีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข่าวสารผ่านทุกช่องทางกว่า ๓๔๔ ข่าว

๓.๒ ข้อเสนอแนะ และการให้คำแนะนำปรึกษาโดยผู้ตรวจราชการกรม

ขอให้สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัด/อำเภอ ขับเคลื่อนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และให้มีการเชื่อมโยงผลผลิตเข้ากับแพลตฟอร์มออนไลน์ เพื่อนำพืชผักที่เหลือจากการบริโภคในครัวเรือนไปจำหน่ายสร้างรายได้ สนับสนุนการจัดตั้ง “โรงเรียนเมล็ดพันธุ์” เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ให้ประชาชนเก็บเมล็ดพันธุ์ได้เอง ลดการพึ่งพาการซื้อจากภายนอกในระยะยาว

๓.๓ Best Practice (ถ้ามี)

จังหวัดกาฬสินธุ์ที่ดำเนินการ “ปลูกผักสวนครัวรั้วกินได้” บริเวณบ้านพักผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นตัวอย่าง สามารถลดรายจ่ายในครัวเรือนได้จริง และมีผลผลิตเพียงพอสำหรับการบริโภค การขับเคลื่อนโดยใช้กลไก “ผู้นำทำก่อน” ส่งผลให้ประชาชนเกิดความเชื่อมั่นและเข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง